

Ministerieel besluit tot bescherming als monument van het herenhuis met dienstgebouw en tuin in Hamme (Moerzeke)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, 1, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012;

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 12.3.1, laatst gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 17 oktober 2014;

Gelet op het ministerieel besluit van 22 december 2014 tot vaststelling van een ontwerp van lijst van het als monument te beschermen herenhuis met dienstgebouw en tuin in Hamme (Moerzeke);

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed en gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed van 20 augustus 2015,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten:

Wegens de historische, de artistieke en de sociaal-culturele waarde als monument:

Herenhuis met dienstgebouw en tuin, gelegen in

Hamme (Moerzeke), Dorp 28

bekend ten kadaster:

Hamme, 3de afdeling, sectie B, perceelnummers 667D, 670B, 671A, 672A, 673A, 684C en 685A

zoals afgebakend op bijgevoegd plan.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde:

Het monumentaal herenhuis resulteert uit een aanpassing in het derde kwart van de 19de eeuw van een ouder huis, in de tweede helft van de 18de eeuw bewoond door vooraanstaanden die het lokaal bestuursambt van schout van Moerzeke uitoefenden. Van de 18de-eeuwse bouwfase getuigen nog

herkenbaar voor het exterieur de 1773 gedateerde merkwaardige inrijpoort met in reliëf voorgestelde Sint-Martinus te paard die zijn mantel deelt, afkomstig uit de Sint-Martinuskerk van Moerzeke en een uitgewerkte hardstenen voordeuromlijsting in Lodewijk XVI-stijl. Het authentieke interieur combineert op bijzondere wijze een rijke 19de-eeuwse decoratie met herkenbare elementen van de 18de-eeuwse inrichting. Gezien zijn landelijke context ervan bezit dit exclusieve herenhuis ook een zeldzaam karakter. Bij het herenhuis hoort historisch een typisch afhankelijk bijgebouw, een lange bakstenen dienstvleugel die diverse karakteristieke functies omvat waaronder een personeelwoning, bakoven, koetshuis en paardenstallen. De diepe uitgestrekte tuin bezit een voor de 19de eeuw kenmerkende landschappelijke parkaanleg met perspectief, gazon, slingerpad, niervormige vijver, reliëfverschillen en een gevarieerd bomenbestand. Deze cultuurlandschappelijke aanhorigheid vormt historisch, conceptueel en ruimtelijk een entiteit met het herenhuis. De fruitmuren, de afsluiting met hekwerk, de console met siervaas, de resten van de druivenserre en van het tuinpaviljoen maken integrerend deel uit van historische park.

Het gevarieerd bomenbestand dat een wezenlijk historisch en botanisch betekenisvol bestanddeel is van de site, omvat onder meer volgende merkwaardige bomen: moerascypres (*Taxodium distichum*) (524cm, met veel ademwortels), gewone robinia (*Robinia pseudoacacia*) (282cm), bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') (362cm), bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') (319cm), beshulst (*Ilex aquifolium* 'Pyramidalis') (101/73), bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') (271cm, voetent), witte paardenkastanje (*Aesculus hippocastanum*) (231cm), bergiep (*Ulmus glabra*) (3-stammig, 130cm aan de voet), zomereik (*Quercus robur*) (293cm), treures (*Fraxinus excelsior* 'Pendula') (139cm), tamme kastanje (*Castanea sativa*) (425cm, gehavende veteraan maar pittoresk en monumentaal), trompetboom (*Catalpa bignonioides*) (oude, niet meetbare, platliggende veteraan), vederesdoorn (*Acer negundo*) (176cm), gewone es (*Fraxinus excelsior*) (233cm), zeer zeldzame oude bontbladige hulsten met gele bessen (*Ilex aquifolium*, onbekende cultuurvariëteit), (40 en 56cm), bontbladige hulst (*Ilex aquifolium* 'Argenteovariegata', cameliabladige hulst (*Ilex x altaclarensis* 'Camelliaefolia'), oude coniferen in cultivars van Oosterse levensboom (*Thuja orientalis*) en Californische cipres (*Chamaecyparis lawsoniana*).

Historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Het herenhuis bezit naar exterieur, afgezien van de fraaie 18de-eeuwse classicistische poort en deuromlijsting in Lodewijk XVI-stijl, overwegend het voorkomen van een voorname grote stadswoning uit het derde kwart van de 19de eeuw met een imposante bepleisterde lijstgevel van drie bouwlagen gekenmerkt door een symmetrische dubbelhuisopstand en een stilistische afwerking die vooral representatief is voor het neoclassicisme in de burgerlijke bouwkunst. De donkergrijze beraping van de linker zijgevel is een zeldzaam wordende getuige van een gevelafwerking die in de 19de eeuw ook werd toegepast. Diverse structurele en decoratieve interieurcomponenten uit de 18de en 19de eeuw werden verenigd in dit herenhuis met grote architecturale allure waarbij de classicistische en neoclassicistische vormtaal werden gehanteerd. De geëvolueerde woning bewaart haar authentieke indeling met gewelfde kelders en een rijke aankleding met een ensemble van verfijnde stucornamentiek op schouwboezems en plafonds, vooral neoclassicistische marmeren schouwmantels en een salon met wandschilderingen van jachttafelen. Typologisch en stilistisch beantwoordt het dienstgebouw met aanpalend koetshuis en paardenstallen aan het gebouwtype geritmeerd door rondbogen dat eind 18de en in de 19de eeuw gebruikelijk was.

Artistieke waarde:

De artistieke waarde wordt bepaald door de grote tuin in landschappelijke stijl met riant karakter en met duidelijk tuinarchitecturale kwaliteiten. Dit blijkt uit het centraal grasveld, vertrekkend

vanaf een niervormige vijver gelegen tussen een overwogen keuze en evenwichtige inplanting en afwisseling van volwassen naald- en loofhoutbomen en achteraan oplopend om het perspectief gunstig te beïnvloeden.

Sociaal-culturele waarde:

Het driehoekige beboomde dorpsplein van Moerzeke is met zijn aangrenzende historische bebouwing ruimtelijk structureel en visueel een zeer sterk bepalende cultuurlandschappelijke component voor de historische dorpskern van Moerzeke. Het is determinerend voor de eigenheid, lokale identiteit en het publieke centrumkarakter van de oude dorpskern in relatie met de dorpskerk, het oude gemeentehuis, de pastorie. Het dorpsplein bezit tevens als ruimte met publieke maatschappelijke functie een inherente samenhang met de begin 20ste-eeuwse muziekkiosk. Beide vrijheidsbomen zijn maatschappelijk van belang omwille van hun symboolwaarde. Ruimtelijk en visueel zijn deze twee lindebomen en beiden bomenrijen met linden beeldbepalende componenten van het historische dorpsplein en dragen bij tot de eigenheid ervan.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De voorschriften bepaald in hoofdstuk 6 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en hoofdstuk 6 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014.

Brussel, 2/02/2015

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS